

Viseringsfrihet för Turkiet

2015/16:FPM91

Justitiedepartementet

2016-06-01

Dokumentbeteckning

COM(2016) 279

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 539/2001 om fastställande av förteckningen över tredjeländer vars medborgare är skyldiga att inneha visering när de passerar de yttre gränserna och av förteckningen över de tredjeländer vars medborgare är undantagna från detta krav (Turkiet)

Sammanfattning

En viseringsfrihetsdialog inleddes mellan Turkiet och EU i december 2013. En vägkarta innehållandes 72 kriterier för viseringsfrihet ligger till grund för denna dialog.

Den 18 mars 2016 möttes EU:s stats- och regeringschefer och Turkiet. I ett gemensamt uttalande konstaterades att genomförandet av vägkartan skulle påskyndas så att viseringskravet för turkiska medborgare kunde hävas senast i slutet av juni 2016, förutsatt att samtliga kriterier då uppfyllts.

Den 4 maj 2016 presenterade kommissionen ett förslag om viseringsfrihet för Turkiet. Samtidigt presenterades en utvärderingsrapport där det konstaterades att sju av de 72 kriterierna ännu inte var uppfyllda. Kommissionen räknade dock med att de relevanta kriterierna skulle uppfyllas inom utsatt tid.

Regeringen står bakom uttalandet från EU och Turkiet den 18 mars 2016 där det underströks att ett genomförande av vägkartan var en förutsättning för viseringsfrihet, alla relevanta kriterier ska vara uppfyllda innan beslut om viseringsfrihet kan fattas.

1.1 Ärendets bakgrund

EU inledde en viseringsfrihetsdialog med Turkiet i december 2013. Dialogen bygger på genomförandet av en vägkarta som innefattar 72 kriterier som ska vara uppfyllda för att viseringsfrihet vid kortare resor till Schengenområdet ska beviljas. Kriterierna är indelade i fem tematiska block; dokumentssäkerhet, migrationshantering, allmän ordning och säkerhet, grundläggande rättigheter samt återtagande av irreguljära migranter.

I mars 2016 presenterade kommissionen sin andra framstegsrapport där man formulerade specifika rekommendationer för Turkiet att vidta med syftet att fullständigt uppfylla alla uppställda kriterier.

Den 7 och 18 mars 2016 ägde möten rum mellan EU:s stats- och regeringschefer och Turkiet. Mötet den 18 mars avslutades med ett gemensamt uttalande där man konstaterade att genomförandet av vägkartan skulle påskyndas så att viseringskravet för turkiska medborgare skulle kunna hävas senast i slutet av juni 2016, förutsatt att samtliga kriterier uppfyllts.

Den 4 maj 2016 presenterade kommissionen sitt förslag om viseringfrihet för turkiska medborgare som innehar biometriska pass. Parallellt med detta presenterade kommissionen också sin tredje framstegsrapport. I rapporten välkomnar kommissionen de viktiga reformer som Turkiet har genomfört.

Ett konkret exempel är att Turkiet har genomfört åtgärder inom ramen för sitt nationella asylmottagningssystem som en del av genomförandet av vägkartans block två, tillgång till arbetsmarknaden och utbildning för syriska flyktingar. Turkiet har också genomfört reformer för att närma sina viseringsregler till EU:s och stärka sin gränskontroll i syfte att inte fungera som transitland för olaglig invandring till EU.

Kommissionen förtydligar i sin rapport att det finns sju kvarstående kriterier för Turkiet att uppfylla. Av praktiska skäl behövs längre tid för att kunna uppfylla två av kriterierna. Det gäller införande av biometriska pass som lever upp till EU:s standard samt fullständigt genomförande av återtagandeavtalet mellan EU och Turkiet. De biometriska passen i enlighet med EU:s standard väntas vara på plats senare under 2016 och återtagandeavtalet med EU ska tillämpas fullt ut från och med den 1 juni 2016.

De övriga kvarstående kriterierna gäller införande av dataskyddslagstiftning som stämmer överens med EU-lagstiftningen, ett operativt samarbetsavtal med Europol, terrorismlagstiftning som bättre överensstämmer med EU:s och som uppfyller kravet på proportionalitet, ett effektivt straffrättsligt samarbete med alla EU:s medlemsstater och fortsatt genomförande av åtgärder för att motverka korruption.

Kommissionens slutsats i rapporten är att Turkiet har möjlighet att genomföra återstoden av sina åtaganden så att viseringsfrihet ska kunna beviljas i slutet av juni 2016.

2015/16:FPM91

1.2 Förslagets innehåll

Förslaget innebär att turkiska medborgare som innehar biometriska pass beviljas viseringsfrihet för kortare vistelser i Schengenområdet. Tekniskt innebär förslaget att Turkiet flyttas över från bilaga I till bilaga II i viseringsförordningen (förordning (EG) nr 539/2001 om fastställande av förteckningen över de tredje länder vars medborgare är skyldiga att inneha visering när de passerar de yttre gränserna och av förteckningen över de tredje länder vars medborgare är undantagna från detta krav).

Viseringsfriheten gäller för vistelser upp till 90 dagar under en 180-dagars period.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslaget innehåller bestämmelser som rör skyldighet att inneha visering respektive undantag från denna skyldighet. Bestämmelser om vilka tredje länder vars medborgare är skyldiga att inneha visering finns i viseringsförordningen som är direkt tillämplig i Sverige. Ytterligare undantag från viseringskravet finns i utlänningsförordningen (2006:97). Några ändringar av de svenska bestämmelserna är inte nödvändiga.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Tidigare beslut om viseringsfrihet har i vissa fall inneburit en ökning av antalet ogrundade asylansökningar till Sverige. Det är möjligt att beslutet om viseringsfrihet för Turkiet kan få liknande konsekvenser, vilket skulle innebära ökade utgifter på utgiftsområde 8 Migration. Dessa bedöms dock kunna hanteras inom befintliga ramar.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Viseringsfrihet för Turkiet var en viktig del i det gemensamma uttalandet om migration från EU och Turkiet den 18 mars 2016. Regeringen står bakom uttalandet, där det underströks att ett genomförande av vägkartan var en förutsättning för viseringsfrihet. Regeringen är av uppfattningen att konditionaliteten fortsatt gäller och att alla relevanta kriterier ska vara uppfyllda innan beslut om viseringsfrihet kan fattas.

Turkiet har genomfört viktiga reformer inom ramen för viseringsfrihetsprocessen. Det är tydligt att vägkartan har varit viktig för att

få till stånd dessa åtgärder. Nu behöver Turkiet fokusera sina ansträngningar på de kvarvarande utmaningar som identifieras i kommissionens rapport.

I det förslag som har presenterats är kommissionen tydlig med att viseringsfrihet bara ska beviljas om kriterierna är uppfyllda. Regeringen stödjer detta fullt ut, vilket är i linje med det gemensamma uttalandet från i mars 2016. Regeringen verkar för att eventuella risker kopplade till viseringsfrihet för Turkiet omhändertas, exempelvis genom en förstärkt suspenderingsmekanism i viseringsförordningen.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaterna stödjer ett beslut om viseringsfrihet för Turkiet så länge samtliga kriterier är uppfyllda och de identifierade riskerna omhändertagits, exempelvis genom en förstärkt suspenderingsmekanism.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet har debatterat förslaget vid ett tillfälle. EPP-gruppen gav då stöd för förslaget medan andra partigrupper var splittrade eller öppet kritiska mot bakgrund av de ännu inte uppfyllda kriterierna. Enighet råder inom Europaparlamentet om att principen om konditionalitet ska gälla och att vägkartan ska genomföras innan viseringsfrihet kan beviljas.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Den rättsliga grunden utgörs av artikel 77.2 a i EUF-fördraget. Beslut fattas genom det ordinarie lagstiftningsförfarandet, det vill säga Europaparlamentet är medbeslutande och rådet fattar beslut med kvalificerad majoritet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Beslut som fattas med stöd av artikel 77.2 a i EUF-fördraget faller inom unionens exklusiva kompetens. Subsidiaritetsprincipen är således inte tillämplig. Såsom konstateras i kommissionens förslag är inga alternativ för att uppnå policymålet tillgängliga. Förslaget bedöms därför vara förenligt med proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

2015/16:FPM91

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

4.2 Fackuttryck/termer

-